

באלוקים נעשה חיל

התהליכים המתרחשים בצה"ל וגישתנו אליהם
קובץ שיחות וסקירה מעשית

באמונה
בנייה איכותית

Caracas Gate
קהילת כרמי-גת
המתחם הדתי-לאומי בכרמי גת
רח' ש"ס ש"ס אגודת ש"ס

נותרו דירות
דופלקס גג
ופנטהאוז

לסרוגים יש בית חדש

*פתוח לכלל הציבור

קהילה

המשפחה גדלה
מוזמנים להצטרף לקהילה הדתית החדשה בחריש.

הפרויקט הדתי-לאומי של חריש! - מעל 70 משפחות כבר הצטרפו!

באמונה
בנייה איכותית

הנדסה
השקט בבנייה בגזר

1-700-500-555

*בנפיו לתנאי המבצע

תוכן העניינים

4	פתיחה
5	"זכר ונקבה בראם" הרב יצחק שילת ראש ישיבת ההסדר במעלה אדומים
6	מלחמת התרבות - הנצח ינצח הרב יהושע ויצמן ראש ישיבת ההסדר במעלות
10	נשים שלנו חשובות הן הרב דוד פנדל ראש ישיבת שדרות
12	סכנת אג'נדת השרות המשותף הרב חיים ברוך ראש מכינת 'עצם', נווה
15	יהודי בביתך ובצאתך הרב יגאל לוינשטיין ראש המכינה הקדם-צבאית בעלי
28	מה עובר על צה"ל? / סקירה מעשית
33	מה ניתן לעשות?.

פתיחה

"אנו נאמנים בכל תוקף למדינה. היא הגוף של הנשמה הלאומית, היא עניין אלוקי. כמו כן הצבא, כי מדינה בעולם הזה זקוקה לצבא. מדינה וצבא הם עניין אחד, זוג אחד שהוא קודש."

"אין לשכוח שלגוף הישראלי יש נשמה והיא התורה, ושניהם מהווים גילויים שונים של אותה חיוניות אלוקית."

"גם בני ישיבה שייכים לצבא.. מכיוון שתורתנו אומנתנו, עלינו לעסוק בתורה. אבל כשיש צורך להשתייך לצבא.. אז גישתנו היא חיובית.. אנו קשורים לעם ומסורים למדינה ולצבא ויחד עם זה אנו מסורים לתורה..."

" יש להכיר מתוך שלמות האמונה שהצבא הראשון שלנו הוא צבא של ישיבה.. ומתוך הצבא הקדושת, הפנימי, היסודי של ישראל..יש ערך לגיוס הגדול של כל הצבא במובנו המלחמתי..מן הקודש אל החול. ככל שמודגשת ההכרה הנפשית הזאת, כך גדל יותר ערך הצבא שלנו וכל הסובב אותנו."

(שיחות הרב צבי יהודה - בראשית עמ' 69,414,439; במדבר עמ' 59)

מוגש לפניכם קובץ העוסק בעניין צה"ל- התהליכים המתרחשים בו ומה צריכה להיות גישתנו אליהם.

בקובץ מובאים דברים מאת ראשי ישיבות ומכינות ששלחו ושולחים אלפי תלמידים לשירות בצה"ל ומעורים מאוד בנעשה בו - הן בפן החייל בשטח והן בפן המערכתית- ומתוך כך התייחסותם לסוגיה.

בנוסף לדברי הרבנים הוספנו גם סקירה מעשית על מנת שהתמונה הכללית שאליה מתייחסים הרבנים תובן על רקע הדברים בשטח.

קובץ זה נכתב לא מתוך חיפוש מומים וקנטרנות ח"ו אלא דווקא הכרת הערך העמוק והאהבה הגדולה לצה"ל היא שממלאת בדאגה ודוחפת את הרצון לתיקון הבעיות והפגמים, ו"נאמנים פצעי אוהב".

“זכר ונקבה בראם”

הרב יצחק שילת | ראש ישיבת ההסדר במעלה אדומים¹

עם ישראל נתבשר על מהפכה הממשמשת ובאה על צה"ל: פתיחת יחידות השדה לבנות, אשר ישרתו כלוחמות ביחד עם הבנים במחלקות ובפלוגות.

אין המדובר בערכים של צדק ושוויון בפני החוק. מדובר ברצון חולני לבטל את הזהות המגדרית, לאמור: אין יותר גברים ונשים.

אג'נדת השוויון מעבירה אנשים מסוימים במערכת על דעתם. לא מפריע להם שמפקדים בכירים כבר מסרו נתונים מדויקים על כך ששילוב הבנות ביחידות הלוחמות פירושו הורדת הדרישות בתחום הכושר הגופני והמוכנות לקרב. הם יקריבו בחדווה את יעילותו של צה"ל על מזבח האג'נדה. הצבא הוא בשביל העם, הם יאמרו, לא העם בשביל הצבא. הם צודקים. האג'נדה הזאת תהרוס לא רק את הצבא, אלא גם את העם.

אין המדובר בערכים של צדק ושוויון בפני החוק. מדובר ברצון חולני לבטל את הזהות המגדרית, לאמור: אין יותר גברים ונשים. לא ניתן לטבע לבלבל אותנו. אם הוא יצר את גוף האישה עם רקמות רכות, ועם רחם לגדל בה את הולד, ואת נפשה עם עדינות, ועם אמפטיה ועם יכולת ורבאליט מיוחדת - אנחנו נראה לו שאפשר לסרס אותה, להפוך אותה ללוחמת, כוחנית, מוכנה לקרב.

לפני זמן מה השתלטו חיילות של חיל הים על משט הנשים שהתכוון להגיע לעזה. סופר בתקשורת שמיד בנחיתתן על האנייה נוצר שיח ביניהן לבין הנשים שעל האנייה. נהדר! הלוואי שכך היו מתנהלות מלחמות ישראל. הבעיה היא שמול החמאס והחיזבאללה, או מול צבא של מדינת אויב, זה עובד אחרת. שם, מה לעשות, אם רוצים לנצח צריך כוח. שם יש הרוגים ופצועים ושביים, ומי שמוכן להחליש את כוחו של צה"ל ולשלוח לשדה הקרב את הנשים - הוא פושע, והוא גם לא גבר (אגב, בעניין המשט ההוא, התקשורת ציינה שמאחור היו מוכנים חיילי השייטת למקרה של התפתחויות אלימות. ברוך ה' יש עדיין מקבלי החלטות עם שכל ישר).

“נשים לוחמות” הוא צירוף ראוי ואף מעורר כבוד כאשר מדובר במלחמה על זכויות אדם, על צדק חברתי, על זכותן של נשים לא להיות מוטרדות ומנוצלות, על זכותן של כל אדם, איש ואשה, למימוש עצמי. “נשים לוחמות” כאג'נדה של עיקור הנשיות היא רעה חולה לחברה האנושית. **השוני שבין האיש לאשה הוא מקור המשיכה, האהבה והפרייון. “זכר ונקבה בראם ויקרא את שמם אדם”.**

---

1 פורסם בעבר באתר “כיפה”, מתפרסם שוב באישור הרב.

מלחמת התרבות – הנצח ינצח

הרב יהושע ויצמן | ראש ישיבת ההסדר במעלות²

בתקופה זו אנו נמצאים במלחמת תרבות קשה שנוגעת לנושאים רבים - המשפחה, הצבא, מעמד האישה ועוד ועוד.

השוויון שנמצא עכשיו במרכז השיח, הוא ערך טוב ומקורו ודאי טוב, אולם המציאות התרבותית הזמנית משתמשת בערך זה בצורה קשה ומזיקה.

למשל, רוצים להכניס לוחמות לחטיבות השריון. אין מה לדאוג ליכולתו של הצבא לנצח. כבר הזכרנו את דו"ח ועדת לוקר, שעמד על כך שלמדינת ישראל אין איומים על גבולותיה, ובעצם לא צפויות מלחמות "קלאסיות" בשנים הקרובות. הועדה המליצה לקצץ בחטיבות השריון. אז הצבא אמנם לא קיבל את הדו"ח, אבל הוא פועל ברוחו... במקום לבטל חטיבות שריון, הוא מכניס אליהן לוחמות ובעצם זה אותו דבר...

הבעיה היא לא הצבא, הוא יצליח להתמודד. הבעיה היא היחס לנשים ולתפקידן.

חז"ל למדו אותנו³, על פי התורה :

"אמר קרא (בראשית א'): "ומלאו את הארץ וכבשוה", איש דרכו לכבש ואין אישה דרכה לכבש."

וכן⁴: "דרכו של איש לעשות מלחמה ואין דרכה של אישה לעשות מלחמה."

האמירה הזו מלמדת אותנו על העומק של התפקידים השונים, המותאמים לאופי, לאישיות ולתכונות של האיש ושל האישה. דרכה של אישה איננה לכבוש, וכשהיא עסוקה בכיבוש זה פוגע בה. כל עוד נשים עסוקות בתפקידים שאינם תפקידי מלחמה, ניתן להבין זאת, אך כשמנסים להטיל עליהם תפקיד שלא מיועד להן - זה יוצר בעיה קשה.

שוויון זהו ערך חשוב ביותר, השאלה היא מתי והיכן. הזכרנו כבר את העובדה המעניינת, שלמרות שבחיל האוויר יש כבר טייסות, ובשריון רוצים שיהיו לוחמות, טרם נשמעה קריאה לצרף שחקנית לבית"ר ירושלים. מדוע? משום שבית"ר ירושלים צריכה לנצח. לחיל האוויר

2 שכתוב מתוך שיחה בעל פה שניתנה בישיבה.

3 יבמות ס"ה:

4 קידושין ב':

אומר הבג"ץ: אתם חייבים לצרף חיילות. תתמודדו. אבל לבית"ר אי אפשר להגיד את זה, יש אוהדים שנושפים בעורפה והיא חייבת לנצח. לשם עדיין לא הגיע ערך השוויון.

העולם מבין בצורה פשוטה שיש הבדלים בין גברים לנשים, והשוויון איננו בכך ששניהם יעשו אותו דבר. השוויון הוא בכך שכל אחד יעשה את תפקידו בצורה הטובה והנכונה ביותר.

אם אנו באים לדון מי יותר ממי, הרי שהתורה מלמדת אותנו שמעלתה של האישה היא מעל לאיש: "אֵשֶׁת חַיִל עֹטֶרֶת בְּעֵלָהּ"⁵ - כמו שהעטרה נמצאת על ראשו של האיש, כך האישה נמצאת מעל לבעלה. משמעות הדברים עמוקה ולא כאן המקום לעסוק בה. הקב"ה ברא את האישה והפקיד בידיה את החיים. זהו התפקיד המרכזי והחשוב ביותר, שבדורנו הוא מופיע בצורה עשירה יותר, ויש בו צדדים רוחניים ולימודיים עמוקים ביותר.

השאלה היא שאלת הגבולות. מהו הגבול של השוויון, מהו הגבול שבו כל צד יממש את עצמו בצורה הטובה ביותר.

אנו נמצאים בעיצומו של מאבק בין הזמני ובין הנצחי. התרבות הזמנית היא בחינת "עבדי הזמן עבדי עבדים הם". זוהי עבדות לערכים זמניים, שמתחלפים ומתחדשים בכל תקופה. בכל רגע יש ערך אחר שהוא המוביל, וכולם צריכים ליישר קו על פיו. התורה היא נצחית. הדברים החדלים - יחדלו, הדברים החולפים - יחלפו והדברים הנצחיים - ינצחו. אנו לא דואגים לתורה, היא שרדה מערכות רבות וקשות מאלו. "עברנו את פרעה - נעבור גם את זה".

העולם מבין בצורה פשוטה
שיש הבדלים בין גברים
לנשים, והשוויון איננו בכך
ששניהם יעשו אותו דבר.
השוויון הוא בכך שכל אחד
יעשה את תפקידו בצורה
הטובה והנכונה ביותר.

הנצחי ינצח, אך השאלה הקשה היא, כמה חללים יפלו בדרך, כמה קלקולים יהיו. העולם יגיע ליעדו. "לא אֵישׁ אֶל וַיִּכָּבֵד"⁶. תיבטל כל התרבות הזמנית ולא תיבטל קוצו של יו"ד מהתורה.

החיבור שלנו לנצח מרגיע. חשוב לא להרגיש מאוימים, אלא מאותגרים. אנו עומדים בפני אתגר גדול וחשוב - לברר לעצמנו את הערכים.

5 משלי י"ב, ד'

6 במדבר כ"ג, י"ט

הדור שלנו מכריח אותנו לברר גם דברים שפעם היו מובנים מאליהם. ערכי המשפחה, הצבא, הלאומיות - כל אלו נדרשים לבירור עמוק. זוהי אחת מהנקודות היפות של הדור שלנו, הצורך בבירור.

כשנבראו אדם וחיה, היו מחוברים זה לזה גב לגב. הקב"ה הפיל תרדמה על האדם והפריד אותם לאיש ואשה, שכל אחד עומד לעצמו. תהליך זה, הנקרא בספרים "נסירה", הוא משמעותי ביותר.⁷

החיבור הראשוני הוא טבעי, הכרחי. לא שאלו את האיש והאישה אם הם רוצים זה בזה. אחר הנסירה בוחר האדם באשתו⁸: "וַיֹּאמֶר הָאֱדָם זֹאת הַפֶּעַם עִצְמוּ מֵעַצְמִי וּבְשָׂרִי מִבְּשָׂרִי לְזֹאת יִקְרָא אִשָּׁה כִּי מֵאִישׁ לְקַחָהּ זֹאת". הוא בוחר ומחליט ברצונו להתחתן עם האישה.

הדור שלנו עובר נסירה קשה, שעתידיה להוליד מציאות חדשה ועמוקה יותר. יש כאן איום על הצורה הרגילה של משפחה, המורכבת מאבא, אמא וילדים. זה לא מובן מאליו ועלינו לברר את המשמעות והחשיבות של המשפחה.

**יש כאן איום על הצורה
הרגילה של משפחה, המורכבת
מאבא, אמא וילדים. זה לא
מובן מאליו ועלינו לברר את
המשמעות והחשיבות של
המשפחה.**

החוויה של הדור היא חוויה של בירור, ובחירה בטוב מתוך הבירור. אנו צריכים להחליט שאנו בוחרים בטוב, שכן אין דברים המובנים מאליהם, אין ערכים שלא עומדים לדיון ולבירור. בעקבות הבירור אנו חוזרים אל המציאות העליונה, מתוך אהבה ומתוך בחירה.

כל ערך עומד היום לדיון ודורש מאתנו לברר את משמעותו: ארץ ישראל, צבא, משפחה. זוהי השליחות וזהו האתגר שלנו.

הבירורים הללו לא מאיימים על התורה, ולא על עם ישראל. אלו קנייניו של הקב"ה וקיומם הנצחי מובטח. אך אנו נדרשים לבוא אל הערכים הללו מתוך בחירה, מתוך אהבה ורצון, מתוך בירור והכרה. זהו האתגר הגדול של מלחמת התרבות שאנו בעיצומה.

7 ע"י אורות ישראל א', י"ג

8 בראשית ב', כ"ג

ההתרחקות מן הערכים מטרתה לחזור אליהם מתוך בחירה. זה דבר נפלא שהדור הזה מזמן לנו, יחד עם הקושי הגדול שיש בכך. אנו צריכים לברר את נקודות הטוב שיש בכל דבר ובכל ערך - ולחבר אותן אל הנצחיות.

זהו התפקיד של יושבי בית המדרש. אנו מופקדים על החיבור בין החדש והישן, על הדרך לחיות את התורה הקדושה והנצחית, בתוך המציאות הדינמית והמשתנה שאנו נמצאים בה.

הנצחיות היא שמדריכה אותנו, ואין אנו מעבדי הזמן. "עבדי הזמן עבדי עבדים הם, רק עבד ה' הוא לבדו חופשי". החיבור אל הנצח מעניק לאדם מבט על המציאות מלמעלה. הוא יכול לחיות מתוך חירות ובחירה, לאורך ימים ושנים טובות, בבריאות ובשמחה בע"ה.

נשים שלנו חשובות הן

הרב דוד פנדל | ראש ישיבת שדרות

בכוונה תחילה לא נתייחס במאמר זה לבעיית הצניעות כלפי הבנים שנגרמת מהכנסת הנשים, שזו עצת בלעם להפיל את ישראל על ידי הכנסת בנות. בכוונה גם לא נתייחס לנוזק שהדבר גורם ללכידות ולקרביות וללוחמה, משום שזהו נושא משני. הבסיס לכל הזעקה הוא שהנשים שלנו חשובות מדי בכדי להיות במדים.

אנו צריכים לשמוח ולברך על ההזדמנות והאתגר לברר מהו התפקיד של בת ישראל בימינו, ומה אנו כחברה ציונית דתית מצפים ממנה.

שינויים ברוכים מאוד באים עלינו! ככל שמתקרבים לאורו של משיח, הרי שהאור והבינה היתרה וחוכמת הנשים מתפתחות יותר. בנות משכילות מעמיקות בתורה מתוך ענווה והתבטלות לה' כמרים ודבורה הנביאה וכנשים הצדקניות שהניעו תהליכים בגאולת ישראל. בעזרת ה' תהליך זה ימשיך ויתעצם!

החברה הכללית תובעת בשם השוויון, שבנות תוכלנה להשתלב בצה"ל כלוחמות. אנו מאמינים ומכריזים שהאישה נבראה עם תפקיד שונה, אופי אחר ומשימה ייחודית חשובה וגדולה יותר.

הנשים כמובילות בעם ישראל

יש שיחה מרתקת בין רחל אימנו ליעקב אבינו. כשרחל מבכה על כך שהיא עקרה ודורשת מיעקב "הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי"⁹, יעקב אבינו כועס על כך: "ויחר אף יעקב ברחל, ויאמר התחת אלקים אנכי אשר מנע ממך פרי בטן". צריך להסביר למה יעקב אבינו כועס כל כך, הרי אשתו במצוקה?! נחמה ליבוביץ' מביאה את הדברים המקוריים של בעל 'עקידת יצחק' המבאר שיש כאן ויכוח אידאולוגי לגבי תפקיד האישה: יעקב נוזף ברחל שכביכול אמרה שאם אין ילדים אין כלום, והסביר לה שיש לה שני תפקידים: להיות אמא (חיה) ולהיות אשה. יעקב אבינו אומר לרחל: למה את מזניחה את התפקיד השני שלך? מעניין שדווקא רחל שהיא המבכה על בניה, שקולה נשמע ברמה לדורות, שהיא מעצבת את בית יעקב דוקא היא מבינה את התפקיד הבסיסי והמהותי, להקים משפחה ולבנות בחכמת נשים את ביתה.

9 בראשית א, ל

עיון בספר בראשית מלמד אותנו שהנשים היו מובילות בבתי אבותינו. זה מתחיל עם אברהם שהקב"ה אומר לו "כל אשר תאמר לך שרה שמע בקולה"¹⁰ - היא תקבע, היא תנווט, היא המבינה בחינוך, בקביעה הגורלית ביותר של קיום ישראל. עיקרון זה ממשיך בעניין רבקה שהיא קובעת ומבצעת שעשו צריך להידחות, וכמובן רחל ולאה שהן שתיהן בונות את בית ישראל.

הרב קוק פרסם מאמר מאוד חשוב, ובו כתב שהדרישה להוציא בנות לתחומים לא להן זו הפגיעה הגדולה ביותר בכבודן. דווקא מי שמכבד את תפקידן ואת ייעודן של בנות ישראל - לא יעז לשים אותן בתפקיד ובמקום לא להן.

הלכות צניעות נאמרו דווקא בהקשר הצבאי -כשהתורה מדברת על מחנה קדוש כוונתה למחנה צבאי¹¹. מסביר הרמב"ן¹² כי הצבא נמצא מחוץ ליישוב וזו אווירה שמאתגרת ומחייבת משנה זהירות בנושא צניעות. הנשים הן טהורות יותר, הן שייכות למציאות של הבאת חיים לעולם - לא של הרג ולוחמה. מבנה גופן הוא סימן (ולא רק סיבה) שהן שייכות להבאת חיים בעולם - גופן הוא מעיין של חיים, נתינה וחסד.

**כמה עמוקים וגדולים
דברי הצו האלוקי: "לא
יהיה כלי גבר על אשה".
זה לא מתאים, זה לא
מכובד, זה מגוחך - זו
התכחשות לזהות,
למשימה, ממש כמו חייל
שפתאום 'יעלה על אזרחי'
באמצע המלחמה!**

כמה עמוקים וגדולים דברי הצו האלוקי: "לא יהיה כלי גבר על אשה"¹³. זה לא מתאים, זה לא מכובד, זה מגוחך - זו התכחשות לזהות, למשימה, ממש כמו חייל שפתאום 'יעלה על אזרחי' באמצע המלחמה! לא בכדי אמרו חז"ל שנתנית עבודת גברים לנשים או להפך מוגדרת כ"עבודת פרך".

כמו שהתורה ציוותה לשחרר במלחמת רשות את מי שבנה בית, אירס אישה או נטע כרם¹⁴, וביארו הראשונים כי יש ערכים חשובים מאוד השייכים ליישוב העולם שקודמים לעניינים הלאומיים - כך יש להעצים את מקומן ותפקידן של הנשים בבניין החברה והבית.

עלינו לצאת בקריאה גדולה לבנות ישראל: תנהיגו - תובילו ותעצבו את בית ישראל ברוך חסד ובאהבה גדולה כמרים וכדבורה וכאימהות הגדולות בעזרת השם.

---

10 בראשית כא, יב
11 דברים פרק כג
12 דברים כג, י
13 דברים כב,ה
14 דברים כ, ו

סכנת אג'נדת השרות המשותף

הרב חיים ברוך | ראש מכינת 'עצם', נווה¹⁵

איזה ערך מוביל ?

לפני מספר חודשים הגיע סגן הרמטכ"ל לשיחה בקורס מ"פים. אחד המ"פים שאל אותו מה השתנה בצבא וסגן הרמטכ"ל הצביע על קצין עם כיפה גדולה ואמר: 'יש כאלה יותר מדי לאחרונה. פעם לא היו אנשים עם כיפות גדולות עכשיו יש יותר עם כיפות גדולות'. זו אווירה שקיימת היום והיא מיובאת לצבא בעיקר מגורמים שנמצאים מחוץ לצבא שהמציאות הזו מאיימת עליהם. אני מאוד מקווה ומאמין שלרמטכ"ל יש את תבונת המנהיגות לדעת לא ליפול שם.

ש. כלומר שהאג'נדה נמצאת מחוץ לצבא אבל התחושה היא שצה"ל וקברניטיו מושכים לכיוון הזה.

צה"ל נגרר לשם. יש אג'נדות מחוץ לצבא שמנסות להשתלט על צה"ל. צה"ל הוא מוקד בריא בחברה הישראלית. בזכות הצבא אין טרור. צה"ל יודע לעשות עבודה טובה וזוכה להערכה. אבל יש אג'נדות שמנסות להכניס ערכים על חשבוננו של הצבא ולפעול דרכו. השאלה הגדולה היום היא מה מוביל את הצבא האם ערך השוויון או ערך הניצחון.

ש. אי אפשר לשלב את הערכים הללו ביחד?

אם רק הערך של השוויון מוביל אז הכול מטשטש. זה מתחיל להשתבש כשמנסים להסביר לך שהכול חייב להיות מעורב. אם הכול מעורב ומצד שני יכניסו את הדתיים והחרדים לגדודים צדדיים אז משהו השתבש פה. משהו התהפך בצבא. משום שצבא יותר ליברלי ויותר שוויוני הוא בהכרח צבא שפחות חותר לניצחון ומבצעיות.

ש. מדוע?

בכל מקום בו שולבו בנות נבנו רפים חדשים. יצרו משקלים חדשים. בגיבוש טייס הנשים לא מתמודדות מול הגברים. אחרת אף בת לא תעבור. בנות מתחרות מול בנות. יוצרים את המקום המיוחד בשבילה. שינוי מדדים. אין באמת שוויון מלא בין בנים לבנות וגם לא יהיה

15 מתוך ראיון שפורסם בעלון 'שביעי' גליון 235

כולם יודעים את זה. המלך הוא עירום. הבעיה היא שמרגע שהשוויון נעשה הערך היחיד ואין בלתו נמחקו הרבה ערכים אחרים.

מתכון להשמדת יחידות

שילוב נשים ביחידות קרביות מוביל ל"השמדת יחידות". זה משמיד את היחידות המעורבות כי היחידה לא יכולה להיכנס לעזה. לקרקל עד היום לא נתנו לחצות את הגבול לעולם. את הניסוי הזה של בנות בשריון לא כדאי לעשות על צה"ל.

ש. זה לא כל כך פוליטיקלי קורקט היום להגיד את הדברים הללו.

נכון, אבל זו האמת. גדוד קרקל הוא לא גדוד מתמרן שתפקידו לעבור את הקווים אלא גדוד מגן שעומד על הגבול. ההבדלים בין הגדודים הללו זה שמיים וארץ. עד היום צה"ל הכניס את הבנות לכל מקצועות ההדרכה ולמקומות המסייעים לתמרון. לרוב כוחות כאלו 'נשארים בישראל'. מעולם לא הכניסו נשים לכוחות מתמרנים. קרקל זו לא יחידה שיש לה יכולת תמרון. אולי נקודתית הם עברו פה ושם את הגבול אבל זו לא יחידה מתמרנת. שריון זה כוח מתמרן.

ש. והמשמעות היא שצה"ל יורה לעצמו ברגל?

אין באמת שוויון מלא בין
בנים לבנות וגם לא יהיה, כולם
יודעים את זה. המלך הוא
עירום. הבעיה היא שמרגע
שהשוויון נעשה הערך היחיד
ואין בלתו נמחקו הרבה ערכים
אחרים.

המשמעות היא שכל מח"ט שיוצא למלחמה יודע לתעדף את כוחותיו. למשל אם יהיה גדוד בגולני שהוא מעורב. מכיוון שמדובר בגדוד שישחוב פחות, אז החטיבה תהיה פחות. אם למח"ט יש שלושה גדודים הוא ישים את הגדוד היותר חזק מקדימה. את מי שהוא פחות סומך עליו ישים מאחור וייתן לו משימות אחרות. כל מפקד אוגדה עושה את זה, כל מח"ט וכל מג"ד. אם בת סוחבת פחות, והיא סוחבת פחות בהכול, במימיות ומחסניות - יש לדברים משמעות מבחינה מבצעית.

הפקודה שמאיימת על תלמידי המכינות

ש. וצה"ל לא מבין את מה שאתה אומר?

צה"ל נגרר לשם הוא לא רוצה את זה. ברגע שערך השוויון מעל לכל נגמר הדיון. אומרים לי מפקדים בצה"ל שאני צודק אבל השוויון יותר חשוב כי אחרת אנחנו לא נהיה צבא מוסרי ערכי ושוויוני. וכאן הבעיה הגדולה. אם הרמטכ"ל היה בא לרב דרוקמן ואומר יש לנו בעיה ביטחונית אין חיילים וצריך בנות - אז יש דיון. אבל לא חסר חיילים. יש יותר מדי חיילים. גם בקרבי. לכן אין כאן שאלה צבאית של כוח אדם. בשבוע שעבר הרמטכ"ל הודיע שהוא יבחן את הדברים אני מאמין שהוא ידע לבחון את זה מחדש ואם לא, נצטרך לפעול בדרכים אחרות.

האג'נדה של הפקודה החדשה, פקודת השירות המשותף, היא לערב בין בנים לבנות איפה שאפשר. המפקד צריך לשאוף לערב בין בנים לבנות ולכן, זה פחות מאיים על ישיבות ההסדר שמתגייסים כקבוצה אלא למי שמתגייס כיחידי, תלמידי המכינות. ראיתי לא מזמן איזו כתבה ב'הארץ' שטוענת שהפקודה החדשה מטרתה לדחוק את בני הציונות הדתית מהצבא ואני חושש שהמטרה הזו עוד עלולה בטעות להצלית.

ש. מה המשמעות לחייל הדתי?

זה ישים את המפקד והחייל הדתי במקום מאוד קשה. יש לנו בוגר של המכינה שסיים קורס קצינים בצנחנים והוא עדיין בסדיר, ומכריחים אותו לשרת בקרקל. זו שבירת טאבו. כפיה חילונית. יש מג"ד שרוצים לשבץ אותו לגדוד מעורב, זו חציית קו ויש עוד המון סיפורים. להגיד שזה מסוג המתחים בין הציונות הדתית לצבא? זה לא נכון. זה יותר מזה. איך יהודי שומר מצוות יכול להיות בטנק עם חיילת? בעניין הזה יש יישור קו בין רבני הציונות הדתית. כולל הרבנים הכי מתירים שמתנגדים למהלך הזה. אני לא מכיר פוסק אחד שיתיר את זה, כמו שאני לא מכיר פוסק שיתיר לאכול חזיר.

ש. אבל התלמידים שלך ימשיכו להתגייס במוטיבציה גבוהה, למרות השינויים. יש לך מנופי לחץ על הצבא?

"אנחנו לא ניתן לחייל להיות עם בנות. אני לא רוצה להגיד סתם דברים אבל זה יצריך המון מחשבה אם הפקודה והמגמה הזו לא תשתנה".

יהודי בביתך ובצאתך

הרב יגאל לוינשטיין | ראש המכינה הקדם-צבאית בענ"י¹⁶

מעין מבוא

התרבות המערבית מתחלקת לשתי תקופות: מודרנית ופוסט-מודרנית. המכנה המשותף של שתי התפיסות, המודרנית והפוסט מודרנית - שתיהן רואות את האדם במרכז, כלומר האדם הוא מקור הסמכות המוסרית ולא הא-ל. ההבדל בין התפיסות נעוץ בכך, שהמודרנית האמינה שיש אמת ושקר, טוב ורע, כמו גם ערכים מטא-היסטוריים שהם נחלת כלל האדם. בתקופה המודרנית האמינו בערכי הלאום וכן האמינו מבחינה אנושית-אוניברסלית בערכים שמרניים כמו התא המשפחתי של איש ואישה.

העולם המודרני הזה נולד אחרי המהפכה הצרפתית, שם שוחרר האדם משעבודו לכנסייה הנוצרית בשם החופש והשוויון. השחרור מאלוהי השקר של הנצרות יצר קידמה, שוויון בין בני האדם וחופש לחשוב, ליצור ולבחור, מה שהוביל למהפכות המדעית, התעשייתית והטכנולוגית ותרם רבות לקידום העולם.

לעומתה ניצבת התפיסה הפוסט-מודרנית, שנולדה אחרי מלחמות העולם הראשונה והשנייה, שלאחר שנחשפו ממדי ההרס שלהן, גרמו לאדם לאבד אמון בשכלו המוסרי ובמצפונו. החשיבה הפוסטמודרנית מתאפיינת בכמה היבטים: הטלת ספק בכל קטגוריזציה שיש לה היבט מוחלט, כגון: טוב ורע, נכון ולא נכון; קריאת תיגר על כל סמכות מוסדית בעלת גוון ערכי (כגון מוסד הרבנות); העברת כובד המשקל מטובת הכלל לטובת הפרט.

כיום התפיסה השתכללה והיא כוללת תהליך של טשטוש זהויות לאומיות, מיניות ודתיות. כלומר, האדם הפרטי הוא הריבון היחיד על הגדרת זהותו, ללא קשר ללאומיותו, מיניותו או דתו. מושג "כבוד האדם" הוחלף, ומשמעותו החדשה היא הזכות להגדרה אישית. ערכי השוויון והחופש, שמשמעותם בעולם המודרני הייתה חופש היצירה ושוויון הזדמנויות, הפכו בעולם הפוסטמודרני לכך שלכל אדם חופש להגדיר את עצמו לפי ראות עיניו, ולכך שבשל ערך השוויון הגדרתו של כל פרט שווה להגדרת זולתו.

היהדות מסכימה עם המודרניים שיש אמת, אך גם מסכימה עם הפוסט-מודרנה שהאדם לא יכול להיות מקור האמת. זו הסיבה שהיהדות מאמינה שמקור האמת הוא הבורא וגילוי רצונו

16 חלק ממאמר זה פורסם ב"עולם קטן" פרשת מקץ, ה'תשע"ז

בתורת משה דווקא. היהדות מדגישה שבעולם קיימים טוב ורע, אמת ושקר; שלעולם יש ייעוד ומגמה, ולכל נברא יש את שליחותו בעולם לממש את הייעוד המונח בבריאה. העולם הפוסט-מודרני מחק את כל אלה. הוא חדל להאמין בייעוד ובמגמה. אנחנו מתפללים "עשה רצוני כרצונך", והליברל הפוסטמודרני אומר - "עשה רצוני - רצוני".

טשטוש זהויות

אם כך, לפי התפיסה הפוסט-מודרנית, לעוול הגדול של דיכוי הפרט המונע ממנו לעצב את זהותו המלאכותית ישנם שלושה גורמים: הלאומיות, המשפחתיות (ובכללה ההגדרה המינית) והדת.

הלאומיות מכיוון שהיא תובעת ויתור של הפרט על צרכיו לטובת הכלל והדגשת ערכי לאום שמקשים על הזדהות המיעוטים וממילא מצטיירת המשוואה: לאומיות = גענות = פגיעה בזכויות אדם. **המשפחתיות המסורתית** מונעת הכרה באפשרויות אחרות ומגבילה את המימוש האישי: נאמנות לאישה אחת, שיעבוד לילדים המגביל התפתחות אישית וכו'. **הדת** היא בעיית הבעיות, כיוון שהיא קובעת שיש אמונות נצחיות מטא-היסטוריות ושיש טוב ורע מוסרי, לעומת הפוסט-מודרנה שמאמינה שהכל יחסי.

אם מבינים את הפער העצום הזה, הרי שקל מעתה להבין את מלחמת החורמה מול הדת והרבנים, מול תפיסות מסורתיות וטבעיות ומול רגשות לאומיים. כדי לתת חופש מוחלט ליחיד להגדיר את עצמו באופן אוטונומי ללא הנחייה אלוקית או אנושית-טבעית, צריך לשבור את כל האבחנות בין הזהויות הלאומיות ובין זכרים ונקבות.

זו הסיבה שנושאי התפיסה הפוסט-מודרנית לא רואים בעיה בנישואי תערובת, וכן מגדירים שכל האופציות לתא משפחתי הן לגיטימיות: גברים עם גברים, נשים עם נשים ועוד. הם מחנכים למתירנות כדי לאפשר מימוש מקסימלי של המאוויים, כל עוד זה לא פוגע בזולת. לעומתם, היהדות רואה בטשטוש האבחנות הללו פגיעה בצלם האלוקים של האדם. כבוד האדם משמעותו גבולות, שימוש ביצרים באופן מושכל ופרטני. כבוד האישה הוא דווקא בצניעותה.

לסיכום, האדם הפוסט-מודרני רואה את התכלית בשאלה מה זכותי בעולם, והיהודי רואה את התכלית בשאלה מה חובתי בעולם.

ההפיכה הפוסט-מודרנית

בעיצומו של השבר הזה, בעוד אירופה אוספת את שברי המלחמות, קמה לה מדינת היהודים.

החילונית שהגיעה לכאן הייתה מצוידת היטב בלפחות שניים מתוך ערכי היסוד שהעולם החל לכפור בהם - הייתה כאן לאומיות יהודית מובהקת וחזקה, ולצידה שמירה על המבנה המשפחתי המסורתי.

לעומת זאת, עולם ההלכה והדת, נדחק הרחק לצד ומול זה עמדו אנשי התורה נבוכים.

בתוך התהליך הזה, השתלבה הציונות הדתית מתוך רצון להיות שותפה בתהליך שיבת ציון, אליו התפלגו אלפיים שנה. כאן נולדה תפיסת העולם של תורה ועבודה, אנשי אמונה בעולם המעשה, השתלבות במוסדות המדינה, שותפות ולקיחת אחריות, וכל זה מתוך עמדה אמונית.

בשנות התשעים התפתחה לה
אליטה תרבותית ישראלית
שהכריזה גלויות על אימוץ
מערכת הערכים הליברלית-
מערבית, שכזכור חדלה להיות
מודרנית והפכה לפוסט.
משמעותה של מערכת זו היא
מעבר ממדינת לאום יהודית
למדינת כל אזרחיה.

חשוב להבחין שההשתלבות תמיד הייתה בנויה משני ממדים: הלכתי ותרבותי. בשנים הראשונות, מקום המדינה ועד שנות התשעים, ההשתלבות הייתה קשה בממד ההלכתי. רשות הרבים הייתה חילונית במובן ההלכתי, והיה חוסר מודעות לצרכים של האדם הדתי. לעומת זאת, בממד התרבותי הייתה יכולת ההשתלבות גדולה יותר. גם החילוניות הציונית האמינה בערכים שמרניים, כגון: ערך הלאומיות, ערך התרומה לכלל, חובת היחיד לעם, צדקת הדרך של המאבק הלאומי, ערך חיי משפחה וערכי טוב ורע. ביחס ליהדות האורתודוקסית, היא הייתה האופציה היהודית הבלעדית, גם כשלא קיימו אותה למעשה.

משום כך, בשנותיה הראשונות של המדינה מערכת הערכים של החברה הכללית תאמה באופן די מדויק את מערכת הערכים של החברה הציונית-דתית. כשהציונות הייתה הרוח הנושבת הכללית, ערכים כמו התיישבות, עלייה ובטחון, עלו בקנה אחד עם ערכים יהודיים. היכולת להיות דתי-ציוני בביתך ודתי-ציוני בצאתך הייתה פשוטה, למרות הקושי ההלכתי.

בשנות התשעים חלה מהפכה בחברה החילונית, ששמה עיניה מחדש על התרבות המעודכנת של המערב. במשך כל התקופה שמהקמת המדינה ועד שנות התשעים, היינו

עסוקים במלחמות קיומיות, ולא היה זמן לעסוק בבירורים תרבותיים. היה בלתי אפשרי אז לייבא את התרבות הפוסט-מודרנית שהשתלטה כבר על אירופה ואמריקה.

אך בשנות התשעים התפתחה לה אליטה תרבותית ישראלית שהכריזה גלויות על אימוץ מערכת הערכים הליברלית-מערבית, שכזכור חדלה להיות מודרנית והפכה לפוסט. משמעותה של מערכת זו היא מעבר ממדינת לאום יהודית למדינת כל אזרחיה, שמעניקה לזכויות הפרט ערך עליון וחופש ליחיד להגדיר את עצמו ללא שייכות לאומית, היסטורית או מינית. הווה אומר, האליטה החילונית הישראלית אימצה תרבות של מחיקת זהויות לאומיות ומיניות, במחיר של העדפת הפרט והאוניברסליות.

היה זה אך טבעי, למשל, שהזרם הפוסט-מודרני יכלול בתוכו את התנועה הפמיניסטית. בתחילה, התנועה הפמיניסטית לחמה לשוויון זכויות והזדמנויות לנשים, דבר שגם היהדות מחנכת אליו. לאחר מכן, דחפה התנועה לשינוי המשקלים שבין שלושת הממדים באישה: אמא, רעייה, אישה. הפמיניזם העמיד את האישה, כלומר את כישוריה האישיים, לפני היותה אמא ורעייה. דבר זה השפיע על התא המשפחתי, על מספר הילדים ועל מבנה הבית. כיום, התנועה הפמיניסטית עלתה עוד קומה, רדיקלית מקודמותיה: ביטול התכונות הייחודיות של האישה וטשטוש הזהות המגדרית, כדי שתוכל לממש את עצמה באופן "מלא", כביכול. בכך הוא מחק את היתרון המהותי הנפשי של האישה, הבשורה הנשית מדורי דורות, וזאת, כדי לתת לכל אישה להגדיר את עצמה מחדש.

ההפיכה הפוסט-מודרניסטית מתרחשת כבר 25 שנים באיטיות, עקב בצד אגודל. זאת, כיוון שכדי להפוך החברה הכללית משמרנית לליברלית צריך תכנית מסודרת: תפיסת עמדות מפתח במערכות המחנכות, קרי: משפט, אקדמיה, חינוך ותקשורת, כך שאי אפשר יהיה להזיזם גם אם השלטון יתחלף או ירצה בכך, וכל זה צריך להיעשות באופן שיצליח להסתר את התהליך הזה מעיני העם.

בתכנית הזו יש ארבעה מהלכים:

המהלך הראשון עובר דרך משרד החינוך. משנות התשעים ואילך אימץ משרד החינוך תפיסות ליברליות פוסט-מודרניות והוא מעביר אותן הלאה אל רוב האוכלוסייה, דרך בתי הספר והאוניברסיטאות. אמנם הקבוצה הדתית לאומית, שלה יש תשתית חינוכית עצמאית, מציבה קושי למימוש מהלך זה. אך גם המערכה הזו לא הוזנחה והחלה המלאכה בחיפוש אחר דרכים כיצד לחנך את הציונות הדתית מבפנים, כלומר לגרום לאנשים מן הציונות הדתית לקבל השפעה ליברלית פוסט-מודרנית, בה יש ערעור על הנאמנות להלכה, על סמכות תורנית ועל פרשנות מסורתית.

המהלך השני הוא אימוץ עיקרון הפרדת הדת מהמדינה. הדת תישאר לה כביכול ברשות היחיד במסגרת זכויות הדת והמצפון ותהיה מנותקת מההשפעה על הכלל. בד בבד, המדינה תאמץ את עולם הערכים הליברלי-קיצוני. אימוץ עיקרון זה הוא על פי הדגם של 'היה יהודי בביתך וליברל בצאתך'. לאמור, נכבד את האדם שישמור על אמונותיו הדתיות בביתו, במשפחתו ובקהילתו, אבל לא נאפשר לו להוציא את הערכים שלו אל רשות הרבים. יתרה מזאת: אם ירצה להשתלב במרחב הציבורי, יצטרך להפנים את הערכים הליברליים: לחתור במודע או שלא למדינת כל אזרחיה ולהעצמה נשית, לדבר על זכויות אדם והפרט ולטשטש בין המינים.

המהלך השלישי הוא ערעור על ההגמוניה הדתית-אורתודוקסית ופתיחת אופציות להגדרת זהות דתית אישית בלי מחויבות למסורת האורתודוקסית. אט אט סודקים את הסכר כדי לאפשר לזרמים הקונסרבטיביים והרפורמים לחלחל לחברה.

המהלך הרביעי, שמבחינה תשתיתית הוא אולי העוצמתי והיומרי מכולם - הוא תהליך ביטול כוחה של הכנסת על ידי בית המשפט העליון. כך, באמצעות המהפכה העמוקה ביותר שהתחוללה כאן מאז הקמת המדינה. נטל לידי את המושכות המוסד, שמגדיר את עצמו כמגן זכויות הפרט והמיעוט, כנגד השלטון שמייצג את רוב העם בכנסת. בשיטת חבר מביא חבר, כאשר כל חבר חייב להיות אקטיביסט-שיפוטי בעל השקפות ליברליות קיצוניות, שועבדו הרשות המחוקקת והרשות המבצעת לרשות השופטת והפכו את המדינה לממלכת זכויות הפרט.

הקמת מדינת כל אזרחיה

תהליך שינוי הערכים בחברה הובל על ידי סדרת פסקי דין של בג"ץ בראשותו של נשיא בית המשפט העליון לשעבר, אהרון ברק, שלמעשה, הפך את המדינה ממדינת הלאום למדינת כל אזרחיה או במינוח אחר מדמוקרטיה של שלטון העם לדמוקרטיה של ערכים ליברלים פוסט-מודרניים:

א. פגיעה בלאום - "פסק דין קציר" קבע שציונות במובן ההתיישבותי, כלומר הקמת יישובים בגליל ובנגב למטרת ייחודם, היא מְפֹלָה. בכך הוא עצר את האפשרות להקים יישובים יהודיים על מנת להמשיך וליישב את ארץ ישראל, במקומות בהם יהודים הם מיעוט. בנוסף, בג"ץ הכריח את המדינה לשלם פיצויים לאויב הפלשתיני על רכושו שנפגע במהלך "חומת מגן" (תוך כדי שהוא מבטל חוק שחוקקה הכנסת כנגד הפיצויים).

ב. פגיעה במשפחה המסורתית - ב"פסק דין דניאלוב", הדייל בעל הנטיות הפוכות מאל-על, קבע בג"ץ שזוגות חד מיניים שווים לזוגות נורמליים.

ג. פגיעה באורתודוקסיה - בסדרת פסקי דין הקשורים לרפורמים, יצר בג"ץ תהליך מתמשך בו מעמד הרפורמים הולך ומשתווה למעמד האורתודוקסיה.

כך הוקמה בלי שהרגשנו מדינת כל אזרחיה. אם דוד בן גוריון הקים לפני כשבעים שנה את מדינת הלאום היהודי על ידי החלטת הרוב, הרי שאהרון ברק ייסד את מדינת כל אזרחיה באישון ליל מבלי שהעם החליט על כך. זהו אולי המקור לתחושות הקשות כלפי בג"ץ שעוטפת חלקים נרחבים בעם: לאומיים, שמרנים, דתיים וחרדים.

למרות שמאז שנת 1977 לזרם הלאומי-שמרני יש רוב כמעט קבוע בכנסת, המיעוט הנאור שולט על הרוב השמרן על ידי בג"ץ. כשנשאל המהפכן הגדול אהרון ברק על האבסורד הזה, הוא ענה שהערכים הליברליים הנאורים הם ערכי-על שאינם ניתנים לשינוי על ידי הבחירות הדמוקרטיות.

לדידו של ברק, העם הנבער אכול בדעות גזעניות ופרימיטיביות: הוא מאמין ב"אתה בחרתנו מכל העמים", באהבת ארץ ישראל כארץ הקודש, בתפיסות מסורתיות על מוסד המשפחה (אבא ואמא) ובקיצוניות דתית (אהבת היהדות

האורתודוקסית). לכן יש חובה לחנך את הנבערים לערכי העל: מדינת כל אזרחיה, תאים משפחתיים משונים, יהדות רפורמית וזכות היחיד להגדרה אישית.

אם כן, לפי ברק, אף על פי שהרוב אינו מאמין בערכים הללו, מחובתו של המיעוט הנאור "לחנך" את העם לערכים ה"נאורים והמתקדמים".

כך הוקמה בלי שהרגשנו
מדינת כל אזרחיה. אם דוד
בן גוריון הקים לפני כשבעים
שנה את מדינת הלאום היהודי
על ידי החלטת הרוב, הרי
שאהרון ברק ייסד את מדינת
כל אזרחיה באישון ליל מבלי
שהעם החליט על כך.

דתיים פוסט-מודרניים

קעת הציונות הדתית שחרטה על דגלה השתלבות וגאמנות, עומדת מעט נבוכה. הברית עם הציונות החילונית התבססה עד כה על שיתוף בערכי היסוד של הלאומיות והמשפחה, והמחלוקת הייתה רק במישור ההלכתי. והנה בעשרים וחמש השנים האחרונות, חלק מהציבור הציוני-דתי החל להפנים את הערכים הפוסט-מודרניים מבית מדרשו של הכהן הגדול אהרון ברק. ההשתלבות הפכה לתהליך התבוללות איטי של הפנמת ערכים לא

יהודיים. או כפי שניסח זאת עיתונאי ב"הארץ": לא הכיפה כבשה את המדינה אלא המדינה כבשה את הכיפה.

זהו ניתוח מדויק של המתרחש בחלק מהציבור הדתי-לאומי. כחלק מהניתוח, הוא מהמר שבשנים הבאות המהלך הזה רק יגבר ובקרב הציבור הציוני-דתי, הליברליות תנצח את היהדות. ככל שהמעורבות בחברה הכללית תגדל, יותר ויותר דתיים יפנימו שהשתלבות, משמעותה "היה יהודי בביתך וליברל בצאתך". לאורך הזמן יתברר בוודאי, שמי שהפנים את ערכי הליברליזם בצאתו, החדיר אותם בלי משים גם אל תוך ביתו וממילא סופם שיפגעו גם בערכיו היהודיים.

אבל בתוך הציבור הדתי-לאומי קיים גם זרם שלא מוכן להיכנע, וקורא בקול רם: היה יהודי בביתך ובצאתך! הזרם הזה נאבק על אופייה הלאומי-שמרני-יהודי של המדינה ונאמן לערכי המשפחה האמתיים. **הזרם העז הזה הוא האגוז הקשה ביותר, ולכן הזרם הפוסט-מודרני רואה בו איום ומנסה בכל מקום לנטרל אותו בכך שיבטל את השפעתו על השיח הערכי.**

ומכאן למערכה על צה"ל

גם בצה"ל מתרחש בעשרים וחמש השנים האחרונות תהליך שהוביל להתנגשות טקטונית בין תפיסות העולם היהודיות-שמרניות לתפיסות הפוסט-מודרניות. למעשה, התהליכים שעוברים על כלל החברה הישראלית עוברים גם על צה"ל, דבר שהוביל למתחים שהתרחשו ומתרחשים בצבא. צריך לברר כיצד ממשיכים את ההשתלבות בצבא מבלי לאבד את הזהות.

צבא במהותו ובייעודו כולל מערכת ערכים שמרניים לאומיים חזקים. תכליתו הוא להגן על העם היהודי, על ארץ ישראל, על המדינה היחידה בעולם של הלאום היהודי. אלו ערכים שמובנים בבסיס צה"ל: צה"ל אינו מגן על מדינת כל אזרחיה ולא על זכויות הפרט אלא על העם היהודי, דבר שהתפיסה הפוסט-מודרנית מתקשה לעכל.

צה"ל בהיותו צבא לוחם, מבליט את היתרון הגברי ומבחין באופן טבעי בין המינים - צבא מלחמתי נדרש לכוח, חוסן נפשי ורעות- שהם ערכים מאוד גבריים מאז ומעולם. 'דרכו של איש לכבוש ואין דרכה של אישה לכבוש'.

ההתנגשות הֶחֱרִיפה בגלל העובדה שישנן שלוש אוכלוסיות שהולכות ותופסות עמדות משמעותיות ביחידות הלוחמות ובמערכי הפיקוד והקצונה הזוטרה. שלוש האוכלוסיות הללו מהווים עבור הזרם הפוסט-מודרני אגוז קשה לפיצוח: הראשונה היא האוכלוסייה הספרדית-מסורתית המתרכזת בעיקר בפריפריה ומחזיקה בדעות מסורתיות ולאומיות

חזקות. השנייה היא העולים מברית המועצות לשעבר, שגם הם בעלי אוריינטציה לאומית שמרנית חזקה. השלישית היא האוכלוסייה הדתית-לאומית, המאמינה בערכי התורה כך שהיא משפיעה את תפיסת עולמה המנוגדת לפוסט-מודרניזם.

הסיבה להשתלבות ולקייחת האחריות מצד הציבורים הללו היא שהם מאמינים בערך הלאום היהודי, ומוכנים להקריב את פרטיותם למען הכלל. הם גם מאמינים במסורת ובערכים היהודיים, וגם שבצבא לוחם יש עדיפות ליכולת הגברית. לעומתם, חלק מהציבור החילוני שהולך ומפנים את הערכים הפוסט-מודרניים, לפיהם העיקר הוא המימוש האישי וזכויות הפרט, והלאומיות היא מקור כל הרע והגזענות, הולך מבלי משים ומסיר אחריות ועושה את המינימום הנדרש - שירות חובה ולא מעבר לכך. יש צוותים שלמים ביחידות מובחרות עם רוב חילוני מוחלט, אבל לקורס הקצינים יוצאים בעיקר המיעוט הדתי. לא דווקא בגלל שהם הטובים ביותר, אלא בגלל שהם מוכנים להקריב שנים נוספות לטובת העם והארץ על חשבון המימוש האישי ולמרות המחיר המשפחתי הגדול.

נוצר, אם כן, חוסר פרופורציה בין החברה האזרחית, שבה הדתיים נותרו מיעוט, לבין החברה הצבאית שבה הדתיים תפסו מקום משמעותי. דבר זה משפיע על זהות המפקדים וממילא גורם לדבר ממנו חשש הזרם הפוסט-מודרני - השפעת עולם הערכים היהודי על רשות הרבים. בצבא זה נקרא "הדתה". [כחלק מהניסיונות לתקן זאת באופן לגיטימי, הוקמו מכינות חילוניות כתשובת-משקל לריבוי הקצונה הדתית. אך המהלך לא צלח, כיוון שגם שם, על פי רוב, מחנכים לתפיסות פוסט-מודרניות שבוודאי אינן מחזקות מוטיבציה ליציאה לקצונה ולשירות קבע ארוך]. הצבא מזהה תהליכים אלו, והזרם הפוסט-מודרני מודאג מכך שהצבא משנה את אופיו בגלל ריבוי הקצונה הדתית והמסורתית, כאשר הקצינים הללו מביאים איתם סל ערכים לאומי, יהודי ושמרני.

מלחמת צה"ל בבעיה המדומיינת

בעבודה מעמיקה ביותר שנעשתה על ידי הצבא בשנים האחרונות הגדירו את הבעיה במדויק ונוצרו תהליכים משמעותיים כדי להביא לפתרון. המטרה: שמירת אופיו החילוני של הצבא בהתאם לאופייה הליברלי-פוסט-מודרני של החברה האזרחית. לפיכך, מי שרוצה לשרת בקבע יצטרך להפנים ולקבל על עצמו את מערכת הערכים של ה"רוב" הליברלי-פוסט-מודרני.

הצבא פועל כיום בהנחת יסוד על פיה ערכי הפוסט-מודרניזם הם הערכים של הרוב, גם אם לא מדובר בערכי הרוב מבחינה דמוקרטית, וכפי תפיסתו של אהרון ברק. זו הסיבה שצה"ל כיום לא מהסס להתנות את קידומו של הקצין בצה"ל בהפנמת הערכים הפוסט-מודרניים.

העולם הדתי-מסורתי זוהה כמאיים על הפוסט-מודרניזם בצבא בכמה אופנים של טענות מדומות: האמונה בצדקת הדרך מביאה למוטיבציה מלחמתית שעלולה לפגוע בחפים מפשע; העצמת הערכים הלאומיים על ידי אמונה באלוקים עלולה להפוך את המלחמה לדתית; שמירת מצוות רצינית תוביל להדרת נשים; ריבוי קצינים דתיים יוביל לכפייה דתית. בצבא הגדירו שתי "עבירות" יסודיות שהקצונה הדתית והמסורתית עוברת עליהן: הדרה והדתה.

כדי להתמודד עם הבעיה המדומיינת, הצבא חושב שהפתרון נמצא בהנחלת הערכים הליברליים הפוסט-מודרניים לחיילים. כשמדובר בחיילים שאינם מפקדים הנמצאים במערכת על פי חוק שירות חובה, הצבא נזהר יותר (אבל גם אותם הוא מפגיש עם סל הערכים הפוסט-מודרני בסדרות חינוך ובחלק משאלוני הכניסה), את המסה העיקרית של כפיפות לעולם הערכים המחודש בצבא מפנים לשדרת הפיקוד.

וכך, מי שחותם קבע נדרש לקבל על עצמו את מערכת הערכים הפוסט-מודרניים שהצבא אימץ. כלומר: היה יהודי בביתך וליברל בצאתך. מי שמוכן לכך, נקבל אותו בזרועות פתוחות, כי מצד אחד הוא מגיע עם מוטיבציה אדירה בזכות הערכים שספג בביתו, ומצד שני הוא מוכן בצאתו להיות משועבד לערכים ה"נכונים". אולם מי שרוצה להישאר יהודי בביתו ובצאתו - אותו צריך לנטרל באחת משתי הדרכים: או להחתים אותו על מחויבות לערכים הליברליים, או לשבץ אותו במקום שלא יכול לשרת כאדם דתי (כגון יחידות לוחמות מעורבות) ובזה תיבחן נאמנותו.

חינוך מחדש

אחת מהדרכים המשמעותיות להכניס את תפיסת העולם החדשה לממד של פקודה היא 'פקודת השירות המשותף'. מדובר ב"יצירת מופת" פוסט-מודרנית שעליה מגנה "מטריה נורמטיבית", לפיה ערך השוויון הוא הערך העליון. אין הם מסתפקים באפשרות של אישה להיות לוחמת, אלא לטענתם, היחידה הלוחמת חייבת להיות מעורבת עם בנים דווקא. קצין דתי מחויב לקבל ערך זה (דבר שהוא מנוגד להלכה באופן מפורש, איסור נגיעה ואיסור ייחוד), אחרת אינו ראוי להיות קצין. פקודה זו נוקטת

אחת מהדרכים המשמעותיות להכניס את תפיסת העולם החדשה לממד של פקודה היא 'פקודת השירות המשותף'. מדובר ב"יצירת מופת" פוסט-מודרנית שעליה מגנה "מטריה נורמטיבית", לפיה ערך השוויון הוא הערך העליון. אין הם מסתפקים באפשרות של אישה להיות לוחמת, אלא לטענתם, היחידה הלוחמת חייבת להיות מעורבת עם בנים דווקא. קצין דתי מחויב לקבל ערך זה (דבר שהוא מנוגד להלכה באופן מפורש, איסור נגיעה ואיסור ייחוד), אחרת אינו ראוי להיות קצין. פקודה זו נוקטת

בפרשנות קיצונית של ערך השוויון, שמשמעותו ערוב בין המינים ביחידות לוחמות כדי להנחיל את הערכים ה"נכונים". לא רק בתיאוריה -בסדרות חינוך , אלא בפועל בשטח.

הרציונל מאחורי תפיסה זו מובע במאמר בכתב העת הצבאי "מערכות" (גליון 394). שם נכתב כי "שילוב נשים במילואים הוא סיפור הצלחה מובהק, כיוון שלראשונה נשים נכנסות לאחד המעוזים הגבריים ביותר בחברה הישראלית, וכניסה זו מערערת קרוב לוודאי את אחד המוקדים העיקריים אשר חיזקו את הסטריאוטיפים המסורתיים ביחס למקומן של נשים הן בחברה והן בתא המשפחתי... אנו נמצאים בתקופת ביניים שבה צה"ל, כארגון רגיש לסביבתו, נענה לשיח הליברלי, אולם הפרקטיקות היומיומיות עדיין נגועות במידה רבה בהשקפת עולם מסורתית-מגדרית. ההצלחה תושג כאשר המיון והשיבוץ יהיה לא על פי שיקולים מגדריים. כדי שזה יקרה, חייב השיח הליברלי להתקבע בתודעה ובהנחות היסוד של המפקדים".

אם כן, שילוב נשים ביחידות הלוחמות הוא מבחינתם פסגת השוויון המגדרי. מטרתו - ריסוק התפיסה המסורתית של תפקיד האישה. זו גם הסיבה שפרקו גדוד של חיילים גברים כדי להקים גדודים מעורבים. כחלק מזה גם מחנכים למבנים משפחתיים אלטרנטיביים של זוגות חד-מיניים כאופציה לגיטימית.

בתחום החינוך, צה"ל ביטל את תחום תודעה יהודית ברבנות לא בגלל שלימדו הלכה או כפו ערכים דתיים, אלא בשל העובדה שהעצימו את ערכי הלאומיות והמסורת. בנוסף, מעבירים את המפקדים בצה"ל סדרות חינוך והטמעת ערכים ליברליים בכל הקורסים הבכירים: מלט"ק, פו"ם ועוד, שמועברים על ידי מרצים בעלי השקפות פוסט-מודרניות קיצוניות ביותר. בין הנושאים בקורס:

א. תפיסה פלורליסטית רליגייתית- לפיה הכל יחסי ואין צודק או לא צודק - שמשפיעה באופן לא מודע על הנחישות לנצח.

ב. מפגש עם זרמים יהודיים דתיים אלטרנטיביים: רפורמיים וקונסרבטיביים - כדי לערער את ההגמוניה האורתודוקסית. רק לשם הדוגמה, שבוע יהדות בקורס פיקודי יוקרתי מנוהל על ידי עמותת חיצונית. במסגרת שבוע זה, כל מדריכי היהדות הם חילוניים, ואחד הצוותים אף "זכה" לזוג מדריכים בעלי נטיות הפוכות. האנשים הללו מעבירים לקציני צה"ל שיעורים ביהדות! מפקדים דתיים מרגישים כמוכן אי נחת גוברת והולכת בקורסים האלה, אך חוששים להביע את דעתם ועמדתם, פן יבולע להם.

במסגרת הניסיון לשנות את מערכת הערכים של הציבור הציוני-דתי, נעשה בשנים האחרונות מאמץ גדול מאוד של הצבא לגייס בנות דתיות לשורותיו. לא מספיק לחנך מחדש את בניו

אלא גם את בנותיו. זו הסיבה לתעמולה האדירה שהצבא יוזם לגיוס בנות דתיות לצה"ל, בה גם מובטחות להן הבטחות הלכתיות כמו חצאית וזמני תפילה. המשמעות של תהליך גיוס זה הוא הפנמת ערכי הפמיניזם הפוסט-מודרני. ברור שגיוס מאסיבי כזה של בנות לצבא שמחנך לערכים ליברליים פוסט-מודרניים יחליש את התפיסות המסורתיות בקרב הבנות הדתיות בדבר תפקיד האישה לפי היהדות, ויעצים את המימוש העצמי על חשבון המחויבות ההלכתית והתרבותית לערכי המשפחה ולתפיסה השמרנית של הזהות הנשית.

מה מוטל עלינו הציבור ציוני-דתי לעשות כעת?

א. צריך לזכור שרוב העם היהודי הוא בעל ערכים שמרניים ויהודים. לא השתנה שום דבר משמעותי אצל רוב היהודים. להפך: תהליך ההתקרבות למסורת רק הולך ותופס תאוצה, הגם שאינו בא לידי ביטוי בחקיקה ובאופי המדינה.

במסגרת הניסיון לשנות את מערכת הערכים של הציבור הציוני-דתי, נעשה בשנים האחרונות מאמץ גדול מאוד של הצבא לגייס בנות דתיות לשורותיו. לא מספיק לחנך מחדש את בניו אלא גם את בנותיו.

עלינו להמשיך לעסוק בחיבור וקשר בלתי אמצעי עם כל עם ישראל באשר הם, כיוון שהתהליכים צומחים מלמטה למעלה.

עלינו לשמור על היהדות האותנטית גם עבור הפוסט-מודרניים, מכיוון שיום יבוא, והריק הקיומי שתרכות זו מציעה גרום לעצמו התעוררות לחפש את האמת שבתורה. "מתוך החופש הפרוץ יבוא העול האהוב"¹⁷.

ב. מאבק במסגרת הדמוקרטית על הערכים הלאומיים-יהודיים-שמרניים ברשות הרבים האזרחית. עלינו לחבור לכל הזרמים המבטאים ערכים שמרניים ויהודיים, לאפשר לכנסת למשול ולהטמיע ערכים יהודיים ומסורתיים דרך חינוך, חקיקה ובאמצעות בחירת שופטים התואמים את רוח העם.

ג. לחנך את בנינו ובנותינו להבנה שיש שינויים בסל הערכים הכללי. בעבר היינו שותפים עם החברה החילונית בסולם הערכים הבסיסי, ולכן לא היה פגם בהשתלבות התרבותית אלא

---

17 אורות התשובה יז, ג

רק קשיים בהשתלבות ההלכתית. ברם, מאז מהפכת שנות התשעים בעיית ההשתלבות היא לא הלכתית אלא תרבותית. התרבות הפוסט-מודרנית הפוכה בערכיה מהיהודית, בעיקר במודלים הקיצוניים שלה המוחקים כל זהות.

עלינו להגדיר מחדש את מושג ההשתלבות בחברה תוך שמירת הזהות היהודית. השתלבות ולא התבוללות. המשמעות היא - הִיה יהודי בביתך ובצאתך. לא לפחד לשלם מחיר אישי על שמירת הזהות היהודית, גם אם עלולים להפסיד קידום או מעמד. יראת השמיים צריכה להיות קודמת לתפיסה הפוסט-מודרנית. יש לנסות למצוא את הדרכים בהם לא תהיה סתירה בין ההשתלבות לבין השמירה על הזהות, אבל לא על ידי קיפול דגלי הזהות היהודית.

ד. החינוך במוסדות החינוך צריך לשים דגש על ההבדלים בין יהדות לליברליות. צריך להדגיש את הנאמנות למקור הערכים - נאמנות לבורא ולתורתנו. לחנך לתפיסת "משה אמת ותורתו אמת" ולא לתפיסה האומרת - "אין אמת".

הבשורה הגדולה שעלינו להביא היא שהיהדות יכולה להיות שותפה בבניין המדינה דווקא על ידי הבאת ערכיה היהודיים לרשות הרבים, ולא על ידי טשטוש הזהות היהודית. זה החידוש הגדול. אם לא נצליח, הציבור ייחלק לשניים: חלק יאבד את זהותו במסגרת ההשתלבות וחלק יימנע מהשתלבות כדי לשמור על זהותו. תוצאה זו תהיה הצדקה היסטורית לתפיסת העולם החילונית והחרדית, שלפיהן אי אפשר לשלב את היהדות במדינה מודרנית.

אבל אנחנו מאמינים שניתן לשלב. דבר זה נובע מההבנה שהמדינה אינה דווקא של הזרם הפוסט-מודרני בעל ערכים המנוגדים ליהדות, אלא מדינת לאום דמוקרטית המבטאת את ערכי הרוב היהודי. מכיוון שזה רוב החברה בישראל, יש לנו תקווה גדולה שהתהליכים אכן ירקמו עור וגידים בשנים הבאות. אם באמריקה גברו השמרנים על הליברליים כנגד כל הסיכויים, קל וחומר בארץ - שיש רוב לשמרנים בכנסת. צריך רק לדעת לתרגם את הרוב הדמוקרטי הזה גם לרוב של ערכים לאומיים שמרניים ויהודיים, ואז גם בצבא יתרחשו בהתאם אותם התהליכים.

הבשורה הגדולה שעלינו להביא היא שהיהדות יכולה להיות שותפה בבניין המדינה דווקא על ידי הבאת ערכיה היהודיים לרשות הרבים, ולא על ידי טשטוש הזהות היהודית.

התחלופה התרבותית בחברה הישראלית - סיכום התהליכים שהתחוללו ב70 השנים האחרונות:

- א.** הקמת המדינה ע"י מפא"י.
- ב.** מהפך 77' - הימין בשלטון ומאז יש רוב לימין הלאומי-שמרני, והוא הולך וגדל.
- ג.** מהפך 95' - עליית אהרון ברק לכס הנשיאות בבית המשפט העליון. ברק יצר מהפך ערכים ממדינת לאום למדינת כל אזרחיה, מתפיסת הדמוקרטיה כשלטון הרוב לשלטון של ערכים פוסט-מודרניים.
- ד.** סל הערכים הראשון: ציונות, זכויות העם היהודי, התיישבות עליה ובטחון; מודרנה מדעית ותעשייתית; ערכים שמרנים כמו התא המשפחתי הנורמטיבי; תפיסה אורתודוקסית של היהדות - אמות היסטוריות של היום אינן נרטיב אלא אמת; צדקת הדרך והמאבק.
- ה.** סל הערכים של המהפך השני: פוסט מודרניות. פלורליזם. אין אמת, זכויות הפרט, אין טוב ורע, אין צדדים במלחמות. בערך הלאום יש גזענות ופגיעה בזכויות אדם. מתירנות מינית. הרחבת מושג המשפחה גם למשפחות חד-מיניות. מחויבות האדם רק לעצמו.
- ו.** הציונות הדתית חרתה על דגלה השתלבות שמשמעותה להיות שותף בהקמת המדינה מתוך בנייתה ושגשוגה בלי לאבד את הזהות הדתית. בסל הערכים הראשון קל מאד היה להשתלב כיוון שחולקים את אותם ערכים - היהדות, הציונות והמשפחה, ונשאר לשמור על הלכה של היחיד כשהוא ברשות הרבים. אפשר להיות יהודי ציוני בביתך וציוני בצאתך גם אם בצאתך ישנה אי נוחות הלכתית.
- ז.** בסל הערכים השני, הפוסט-מודרני שבו נמחק ערך הלאום, הפכו זכויות הפרט והמיעוט ערך עליון - לרוב אין ערך והדיקטטורה המשפטית לא מאפשרת לבטא את ערכי הרוב היהודי. מתפתחת חתירה לטשטוש זהויות לאומיות, משפחתיות ודתיות, שעומדת בסתירה לערכי היהדות - דבר שמקשה על אדם דתי - שאינו רוצה לוותר על זהותו ועולמו הערכי - להשתלב במרחב הציבורי.
- ח.** עם כל זה, אנחנו מאמינים בכוחו של העם היהודי שלא ייטוש את זהותו אחרי אלפיים שנות גלות, ויעצים את ייחודו כעם שיש לו תרבות ייחודית: "ואעשך לגוי גדול... ונברכו בך כל משפחות האדמה".

מה עובר על צה"ל? / סקירה מעשית

השיח הערכי בצה"ל

כבר למעלה מעשור מתרחש תהליך השתלטות של שיח פוסט מודרני ופוסט ציוני על המרחב הערכי - חינוכי בצה"ל, אשר נכפה על כלל שדרת הפיקוד, במישרין ובעקיפין :

1. התהליכים האלו קורים **בהובלה של מכוני חוץ** הפועלים לשינוי השיח הפנים צה"לי במגוון סוגיות חברתיות-לאומיות-מסורתיות :

א. מדובר בארגונים בעלי אג'נדה פוסט מודרנית ופלורליסטית קיצונית שפועלים לשינוי פני החברה בישראל והם אלו שמפעילים את מרבית ההכשרות הפיקודיות, ובכך כופים את עמדתם על קהל שומעים שבוי ומשפיעים עמוקות על תפיסותיהם של בכירי מערכת הביטחון .

ב. שינוי השיח הערכי והתפיסה החינוכית- חברתית של צה"ל שמובילים הארגונים, ממוקד בנטישת הזיקה הלאומית ואימוץ עיקרון ה"רב-תרבותיות" . כלומר- לא חינוך לערכי אהבת העם והמולדת, כן חינוך להכלת האחר: דתות אחרות, תרבויות אחרות ואמונות זרות.

ג. אמנם, בעקבות הצפת הסוגיה, הודיע הרמטכ"ל לפני מספר חודשים שכל ההתקשרויות עם מכוני חוץ מופסקות בצה"ל. אך למעשה, חלק גדול מהפעילות של מכוני החוץ עדיין ממשיכה.

2. **שינוי בתפקידו של חיל חינוך** - מגורם המחנך להיסטוריה, מורשת קרב ועידוד מוטיבציה ללחימה - לגורם המקדם תפיסה פלורליסטית קיצונית כתפיסת הזהות של הצבא מתוך שאיפה להשפיע כך גם על החברה הישראלית בכללותה.

א. שינוי זה בא לידי ביטוי בעיסוק בגרטיב הפלשתיני, פעילות תמיכה במסתננים, השוואה פוטנציאלית של צה"ל ביו"ש לגרמנים בשואה, יצירת תפיסה חדשה של המסורת והיהדות, הטפה להכרה ב-3 הדתות כשותפות שוות, טשטוש זהות המדינה כמדינת העם היהודי ועוד.

ב. גרף הפעילויות והקורסים של חיל החינוך חובק את כל שלבי ההתקדמות של חייל בצה"ל- החל מתחילת הטירונות ועד לקבלת דרגת אל"מ. בכך מעצב חיל החינוך את תפיסותיהם של חיילי ומפקדי ההווה והעתיד של צה"ל לאורך כל הדרך.

3. **דחיית תפיסות וערכים אחרים** - העברת החינוך בצה"ל לארגוני חוץ, המובילים שיח של זהות פוסט - ציונית התבססה בד בבד עם הדרת התפיסות הערכיות שעליהן נשען צה"ל מאז ומעולם.

א. דוגמה בולטת לכך היא סגירת תחום תודעה יהודית ברבנות הצבאית, שהיה קיים שנים רבות ועסק בהטמעת ערכים לאומיים של אמונה בצדקת הדרך וטיפוח רוח הלחימה של צה"ל.

ב. יזימה של קונפליקטיזם (= יצירת ניגודיות) בין היהדות לבין "רוח צה"ל החדשה": שיח ציבורי המעצים תהליך של 'הדתה' הקיימת כביכול בצה"ל; הצגת שמירת הלכות צניעות כ"הדרת נשים"; הצבת הלוחם/קצין הדתי כמאיים על תהליכי הפלורליזם הצבאי ו'ממלכתיות' צה"ל; התנגשויות שונות עם ערכים דתיים והלכתיים (פקודת 'השירות המשותף', איסור גידול זקנים, הגבלות על טקסי הכנסת ס"ת, שינוי תפילת "זכור", השתתפות חובה בהצגות לא צנועות ועוד).

4. **שינוי בסגל הפיקוד הבכיר של צה"ל** - התהליכים המתוארים לעיל, קיימים בצה"ל כבר למעלה מ-15 שנה. כיום חלק גדול מהפיקוד הבכיר בצה"ל שותף לתפיסות אלו, ופועל לקידום באופן פעיל ואסרטיבי. הרמטכ"ל גדי אייזנקוט העיד על עצמו במספר הזדמנויות שהוא רואה חשיבות גדולה בשינויים אלו, ותפיסתו זו מחלחלת לכל שדרת הפיקוד כלפי מטה.

פקודת 'השירות המשותף'

בחודש אלול תשע"ו (25.9.16) אישר הרמטכ"ל רשמית את עדכון פקודת המטכ"ל "השילוב הראוי" ששונתה לפקודת "השירות המשותף".

השוואה מקיפה בין פקודת 'השילוב הראוי' לבין הפקודה החדשה מראה על מספר הבדלים בעקרונות המנחים וכן ביישום הפרטני של עקרונות הפקודה.

המשמעות - מהלך תקדימי

1. לראשונה, הוטמעו ערכים פוסט-מודרניים, כחלק מהליך מחייב. פקודה זו היא מעין "חוק יסוד" צה"לי והשלכותיה נוגעות למגוון מישורים: שיבוצים, הכשרות, תכניות רב שנתיות בתחום בניין הכח ואף תכניות מבצעיות.

2. לראשונה, קיימת בצבא המדינה היהודית, פקודה המנוגדת לתורה ולהלכה. המשמעות אינה רק לחייל הדתי והמסורתי שבעל כורחו מוצא עצמו בניגוד מובנה בין נאמנותו לתורה לבין רצונו לשרת בצבא, אלא חמור מכך. תוקף פקודה צבאית הוא מכח חוק המדינה. מצב בו המדינה מחייבת בחוק לעבור על חוקי התורה הוא פגיעה חמורה באופייה של המדינה ובתפקידה. ואינה דומה למעשה של אדם יחיד.

3. בנוסף לכך- מעצם היות הצבא מערכת היררכית וכפייתית המשמעות היא כפיה של אורח חיים ועשיית מעשים הנוגדים באופן קוטבי את תפיסת עולמם של חיילים רבים- מבלי שיש לכך צורך מבצעי אמתי.

4. ביחס לטענה כי השינויים בפקודה החדשה הם 'רק על הנייר'- ראוי לשים לב לשני דברים:

א. פקודות נועדו במהותם להגדיר את ההתנהלות הראויה- והיישום תמיד רחב יותר מאשר מפורט בהם.

ב. הפקודה הנוכחית באה כשינוי של פקודה קודמת ("השילוב הראוי")- כלומר יש פה כוונת מכוון המעוניינת בשינוי המצב הקיים ויצירת מצב חדש.

עקרונות הפקודה

• מטרת הפקודה: 'צבא סובלני'

מטרת הפקודה הישנה הייתה לאפשר את שילוב הנשים בצה"ל באופן ראוי. לעומת זאת, מטרת הפקודה החדשה, רחבה הרבה יותר - 'לשמור על לכידות' (בין המינים) ולקדם תפיסה 'ממלכתית שוויונית וסובלנית'. לכן הדרישות בפקודה ממפקדים וחיילים אינן רק למטרת שילוב הנשים אלא לעיצוב צבא שוויוני וסובלני. בדרך אגב, המושג "צבא העם" מוגדר בפקודה כצבא של "כל המינים הדתות והעדות".

• פגיעה בפעילות המבצעית

בפקודה הישנה מודגש שהשוויון בין המינים מוגבל בכך שאופי התפקיד והפעילות מתאימים ליכולתו של החייל. עיקרון בסיסי וחשוב זה הושמט במכוון מנוסח הפקודה החדש. יש בכך חשש משמעותי ששילוב הנשים בצה"ל יעשה אפילו אם הוא יפגע בתפקוד המבצעי.

• המטרה - כמה שיותר מסגרות מעורבות

מטרת הפקודה הקודמת הייתה לאפשר שילוב נשים בצה"ל ולא לייצר עירוב מכוון בין גברים לנשים. לעומת זאת, לפי הפקודה החדשה, בשם "הממלכתיות" ישנה חובה ליצור

עירוב ככל האפשר: "המפקדים יישמו את פקודת השירות המשותף ככל האפשר לא בדרך של הפרדה בין חיילים לחיילות אלא אם כן נקבע הדבר במפורש בפקודה".

היבטים מעשיים של הפקודה בשונה מהפקודה הקודמת:

- **שירות ביחידות מעורבות**
קצין או איש קבע לא יוכל לדרוש לשרת במסגרת מגדרית.
- **הכשרות מעורבות**
לפי הפקודה הקודמת חייל שאמר שבגלל אורח חיים דתי יש לו מניעה להשתלב בפעילות משותפת עם בן המין השני יועד מראש למסגרת נפרדת. לעומת זאת, לפי הפקודה החדשה מודגש כי בפעילות שאין בה חשש למגע גופני או ייחוד מותר לשלב כל חייל במסגרת מעורבת.
- **פעילות עם בן המין השני**
לפי הפקודה הישנה בכל מקום שהפעילות עלולה להביא לייחוד יש לחייל זכות לדרוש להימנע מקיום הפעילות. לעומת זאת, בפקודה החדשה נקבע גורם "החשש הסביר" שעל פיו המפקד יפעיל שיקול דעת אם ישנו חשש סביר למגע גופני או לייחוד ורק אז הוא יענה לדרישה.
- **גודל המסגרת הנפרדת בהכשרות**
בפקודה הישנה נקבע שבמקום שבו עקב גודל הבסיס וההכשרה מסגרת הנפרדת תתאפשר רק בגודל קטן ממחלקה לא יחויבו חיילים וחיילות דתיים לבצע הכשרה זו. סעיף זה נמחק בפקודה החדשה.
- **חיילות דתיות**
לפי הפקודה הישנה חיילת דתית יכלה לדרוש שלא להיות בכלל ביחידה מעורבת אפילו בתוך מסגרת נפרדת, בפקודה החדשה מעמדה של חיילת הושווה למעמד החייל ואם שיבצו אותה ביחידה מעורבת היא חייבת לשרת בה.
- **טירונות במסגרת נפרדת ברמת הפלוגה**
בפקודה הקודמת נקבע שבבסיס טירונות תמיד תהיה פלוגה שלמה שתורכב מבנים בלבד - עקרון זה הושמט בפקודה החדשה.

• **אירועי תרבות ופנאי -**

בתחום הזה נעשו שינויים משמעותיים ביותר והפקודה שונתה באופן מהותי מקצה לקצה.

בפקודה הקודמת נקבעו שני עקרונות מנחים:

א. המפקדים יתחשבו ברגשות החיילים מתוך מטרה לשתף בפעילות את כולם.

ב. חייל רשאי לא להשתתף בפעילות שבה יש פגיעה באורח חייו ובאמונתו, בין באירוע תרבות ובין באירוע נופש ופנאי (לא הייתה התייחסות לאירועים רשמיים).

לעומת זו בפקודה החדשה:

• עקרון ההתחשבות של המפקדים ברגשות ואמונות חייליהם הוסר מהפקודה. הקו המנחה הוא - החיילים חייבים להשתתף בכל פעילות ביחידתם.

• אין לבצע הפרדה באירוע צבאי.

• באירועים שמוגדרים כממלכתיים/רשמיים אין לאשר שחרור לחייל .

• באירוע נופש והווי חייל יכול לדרוש להשתחרר אם קיים חשש כי השתתפות באירוע תפגע באורח חייו ואמונתו.

• באירועים שאינם רשמיים (תרבות וכד') חייל לא יוכל לדרוש שלא להשתתף אפילו אם יש בכך כדי פגיעה באמונתו ומצפונו. במידה וירצה להשתחרר, צריך החייל לבקש "זמן סביר מראש", וגם אז מפקדו הישיר לא יוכל לאשר לו שלא להשתתף ללא אישור מיוחד של מפקד היחידה (סא"ל), שחייב לשקול את הבקשה בשאיפה לממש את מדיניות השירות המשותף, כאשר רוח הפקודה היא שכולם חייבים להשתתף.

מה ניתן לעשות?

התהליכים הקורים בצה"ל שתוארו לעיל, מלווים בכמות רבה של 'מיסוך עשן', 'הרגעות' של הציבור והרבנים, וקמפיין עקבי ומושקע של 'לא היו דברים מעולם'.

התחושה היא שיש פה 'ריצת אמוק' מצד מנהיגי הצבא להנחלת ערכים ליברליים ולקידום תפיסת ה'שרות המשותף' בכל מחיר.

למרות זאת, ברור לנו כי הדאגה לאובדן הרוח בצה"ל ולערכי צה"ל האמיתיים היא מנת חלקו של רוב הציבור בישראל שערכי היהדות והציונות נטועים אצלו באופן טבעי ובריא.

לכן, הדרך האפקטיבית ביותר לשינוי המצב היא **יצירת לחץ ציבורי משמעותי ורחב על מקבלי ההחלטות להתערב בתהליכים שקורים בצה"ל ומשנים את אט את תפיסת עולמו, ערכיו ואמונתו בצדקת הדרך:**

הסברה ופרסום

הצעד הראשון הוא יצירת מודעות לסוגיה בקרב הציבור. הכרת המציאות והשלכותיה על ידי פרסום המידע והסברה ישירה בסביבה הקרובה והרחוקה.

להפצת חומרים באופן קבוע ניתן לפנות למרכז ליב"ה בדוא"ל:
libayehudit@gmail.com

פעולות מעשיות:

- כינוסים וחוגי בית
- החתמה על עצומה לשר הביטחון לביטול פקודת 'השרות המשותף'
- הסברה דרך פעילות שילוט ו'פנים אל פנים' בערים מרכזיות
- דוכני הסברה לציבור הרחב במרכזי הערים
- שילוט חוצות ותליית שלטי מרפסות כנגד השרות המשותף
- הפצת חומרי מידע והסברה

להצטרפות למבצע ההסברה ניתן לפנות לשלומי בטלפון 054-5684615 או בדוא"ל shlomok3@gmail.com

חיזוק החיילים

במקביל לפעילות ההסברה בקרב הציבור הרחב, יש לפעול לחיזוק ולמודעות בקרב החיילים:

- כינוסים בישיבות ומכינות לבני הישיבה ולמתגייסים

- חיזוק חיילים במעגל הפרטי הקרוב בהתמודדות עם אתגרים ושיתופם במידע ובזכויותיהם.

- **קבילה** - לחייל שנתקל בחוסר מענה לבעיה ישנה אפשרות להגיש קבילה ב'נציב קבילות חיילים'. הקבילה היא כלי חוקי וממלכתי והיא דרך של המערכת הצבאית ללמוד מה מפריע לחיילים, נושא שיש בו קבילות רבות נתפס כבעייתי וטעון שיפור בעיני מערכת הבקרה הפנימית של הצבא. בעיות בנושא השירות המשותף ובנושאי יהדות שהחיילים לא קובלים עליהם נתפשים בעיני המערכת ככאלו שאינם חשובים לחייל הבודד וממילא מובילים לזלזול הצבא בכל התחום. דווקא על ידי הקבילות, יצופו הבעיות מעל לפני השטח דבר שעשוי לגרום לכך שלא ניתן יהיה להתעלם ויידרש שינוי מהותי במצב.

יצירת קשר נציב קבילות חיילים:

טל': 03-6977374 פקס לפניות: 03-6977135 מייל: NAKHAL@MOD.GOV.IL

(לאופן הגשת הקבילה כדאי להיכנס לאתר 'נציב קבילות חיילים')

עיקרי השינויים-פקודת השירות המשותף:

קצינים ונגדים לא
יוכלו להימנע מלשרת
ביחידות מעורבות
ובמסגרת מעורבת

בוטל הסעיף הקובע
כי שילוב נשים מותנה
בחוסר פגיעה
בתפקוד מבצעי

רוח הפקודה קוראת
למפקדים ליצור
כמה שיותר מסגרות
מעורבות ולהימנע
מהפרדה

חיילת דתיה
לא יכולה לדרוש
שלא להשתבץ
ביחידה מעורבת

במקרים חריגים
לינה של חיילים
וחיילות באותו חדר

חייל מחויב להשתתף
בכל פעילות תרבות
ואין פטור מטעמי דת
ללא אישור מיוחד
ממפקד היחידה

ניתן לשבץ חייל דתי
במסגרת מעורבת
בהכשרות, למעט
בפעילות מגע גופני

חיילים מחוייבים
להשתתף בטקסים
רשמיים שתתקיים
בהם שירת נשים

מוגש מטעם

לפרטים נוספים :

אתר - www.libayehudit.org

דוא"ל - libayehudit@gmail.com

